

Temat: Jak łączą się wyrazy w zdaniu?

Wyrazy w zdaniu łączą się ze sobą w różny sposób, tworząc **związki wyrazowe**.

Przykład:

Kolega zaprosił Anię do teatru.

kolega (co zrobił?) zaprosił

zaprosił (kogo?) Anię

zaprosił (dokąd?) do teatru

Związek wyrazowy to takie połączenie wyrazów, w którym jeden wyraz jest **nadrzędny** (okreśłany), a drugi – **podrzędny** (okreśłający). Wyraz okreśłający uzupełnia treść wyrazu określanego.

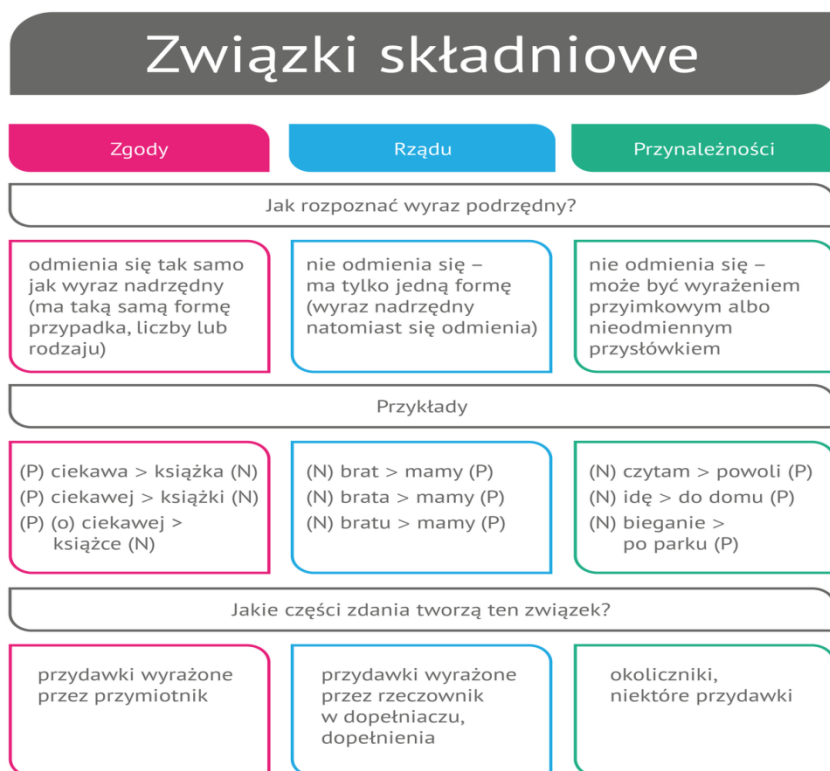
aktor -----> popularny
(wyraz okreśłany) (wyraz okreśłający)

Już wiecie, że w zdaniu można wyróżnić:

Związek główny – związek podmiotu z orzeczeniem

Związki poboczne – wszystkie pozostałe związki w zdaniu. I właśnie o nich będzie dzisiaj mowa.

- Zapoznaj się z „Nowej wiadomości” ze str. 230, przeanalizuj również poniższy schemat.

Stwórz krótką notatkę w zeszycie z *Nowej wiadomości* (tylko najważniejsze informacje).

Sprawdźcie, czy zrozumieliście, czym różnią się związki: zgody, rządu i przynależności. W tym celu określcie, jaki związek zachodzi pomiędzy poniższymi wyrazami. W razie trudności skorzystajcie z podpowiedzi zamieszczonych poniżej. Zadanie wykonajcie w zeszytach.

1. czerwone buty	związek.....
2. przeglądam album	związek.....
3. śpiewam wesoło	związek.....
4. przyjechali po miesiącu	związek.....
5. rozmawialiśmy o filmie	związek
6. cztery samochody	związek.....

Jeśli masz wątpliwości, skorzystaj z podpowiedzi:

Przykłady 1 i 6:

1. Rzeczownik „buty” jest określany przez przymiotnik „czerwone”. „Czerwone” to przydawka. Czy można powiedzieć „czerwona buty”?
2. Rzeczownik „samochody” jest określany przez liczebnik „cztery”. „Cztery” to przydawka. Czy można powiedzieć „czterech samochody”?
↓ wyraz podrzędny dostosowuje swoją formę do wyrazu nadrzędnego

związek

Przykłady 2 i 5:

1. Czasownik „przeglądam” i rzeczownik „album” w funkcji dopełnienia (przeglądam (co?) album). Czy można powiedzieć „przeglądam albumie”?
2. Czasownik „rozmawialiśmy” i wyrażenie przymkowe „o filmie” w funkcji dopełnienia (rozmawialiśmy (o czym?) o filmie). Czy można powiedzieć „rozmawialiśmy o filmem”?

↓ wyraz nadrzędny wymaga, aby podrzędny wystąpił w określonym przypadku

związek

Przykłady 3 i 4:

1. Czasownik „śpiewam” i przysłówek „wesoło” w funkcji okolicznika (śpiewam (jak?) wesoło).
2. Czasownik „przyjechali” i wyrażenie przymkowe „po miesiącu” w funkcji okolicznika (przyjechali (kiedy?) po miesiącu).

↓ wyraz podrzędny będący okolicznikiem przynależy do nadrzędnego

związek